

اجلاس ژوئن ۲۰۰۸ شورای حکام

تحول عمده ای که قبل از برگزاری اجلاس ژوئن ۲۰۰۸ روی داد، تبادل بسته های پیشنهادی جدید از سوی جمهوری اسلامی ایران و شش کشور بود. در ۲۵ فروردین ۱۳۸۷ (۲۰۰۸/۴/۱۳) وزیر امور خارجه اعلام کرد که منطقه و محیط بین‌المللی با مشکلات فراوانی در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی مواجه است که در این راستا ایران در تلاش است با تکیه بر همگرایی، بسته پیشنهادی را تدوین کند که برای حل مشکلات منطقه‌ای و بین‌المللی در گفت‌وگو و مذاکره به طرف‌ها ارائه نماید. رئیس جمهوری اسلامی ایران نیز در ۲۴ اردیبهشت ۱۳۸۷ (۲۰۰۸/۵/۱۳) در یک کنفرانس مطبوعاتی اعلام کرد: ما یک بسته پیشنهادی برای گفت و گوهای همه جانبه داریم که آن را به مقامات جهانی و دیگران ارائه خواهیم کرد. فکر می‌کنیم امروز دیگر فقط بحث هسته‌ای راهگشا نیست، بلکه باید دیگر مسائل جهانی از جمله خلع سلاح جهانی، امنیت جهانی، اقتصاد جهانی، بحران فرهنگ در جهان، بحران مناسبات سیاسی در جهان، بحران اشغالگری، بحران تجاوز، بحران قاچاق مواد مخدر، بحران تروریسم یکجا مورد بحث و بررسی قرار گیرد. اگر کسانی خود را دلسوز بشریت می‌دانند، باید بیایند تا روی این مسائل گفت و گو کنیم و ما برای این مسائل راه حل داریم. صریحاً اعلام می‌کنم که برخی از قدرت های بزرگ که مدعی حکومت در جهان هستند هیچ راه حلی برای چالش‌های اصلی امروز جهان ندارند، اما ملت ایران راه‌حلی انسانی و عادلانه دارد که همه ملت‌ها در آن از حقوق یکسان بهره برده و عادلانه از آن استفاده می‌کنند. بسته پیشنهادی کشورمان در ۲۴ اردیبهشت ۱۳۸۷ (۲۰۰۸/۵/۱۳) به دبیرکل سازمان ملل متحد، رئیس شورای امنیت، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، وزیر امور خارجه سوئیس (به خاطر نقش فعال این کشور و تعاملات فیما بین)، سولانا (جهت ارائه به سه کشور اروپائی)، روسیه و چین تحویل گردید. در این بسته، به موارد زیر اشاره شده است:

- موضوعات سیاسی و امنیتی: دفاع از حقوق و کرامت انسان‌ها و احترام به فرهنگ ملت‌ها، گفتگو درباره تقویت ثبات و تحکیم صلح عادلانه و پیشرفت مردمسالاری در جهان و منطقه بر مبنای احترام به حقوق ملت‌ها و منافع ملی آن‌ها، کمک به حاکمیت ملی کشورها بر مبنای روش‌های مردمسالارانه، جلوگیری از خشونت و نظامی‌گری، جلوگیری از تروریسم و عوامل ایجادکننده و تقویت‌کننده آن، مبارزه با تهدیدهای مشترک امنیتی و گفتگو برای تحقق همکاری دسته جمعی جهت مبارزه با عوامل ایجادکننده و تقویت‌کننده تهدیدهای امنیتی شامل تروریسم، مواد مخدر، مهاجرت‌های غیرقانونی، جرائم سازمان یافته.
- موضوعات اقتصادی: همکاری در زمینه تأمین انرژی و امنیت آن در سه عرصه تولید، عرضه و انتقال و مصرف، همکاری در زمینه تجارت و سرمایه‌گذاری، کمک عمومی به رفع فقر از

کشورهای ضعیف و تلاش برای کاهش فقر و فاصله طبقاتی، کاهش آسیب های ناشی از نوسانات شدید قیمت ها و بازتنظیم مناسبات پولی و مالی جهان برای حمایت از کشورهای جهان.

- موضوع هسته ای: ایران آماده است در یک نگرش جامع و به عنوان عضوی فعال و مؤثر از NPT و آژانس، موضوعات زیر را در دستورکار قرار دهد: حصول اطمینان بیشتر از عدم انحراف فعالیت های هسته ای کشورها، ایجاد کنسرسیوم غنی سازی و تولید سوخت هسته ای در نقاط مختلف دنیا از جمله ایران، همکاری مشترک برای دستیابی و بهره گیری از فناوری صلح آمیز هسته ای و تسهیل بهره مندی عموم کشورها از آن، تحقق خلع سلاح هسته ای و تعیین کمیته ای برای پیگیری این موضوع، تقویت نظارت آژانس بر فعالیت های هسته ای کشورها، همکاری های مشترک در ایمنی و حفاظت فیزیکی هسته ای، تلاش در تشویق کشورها در اعمال کنترل صادرات تجهیزات و مواد هسته ای.

- از طرف دیگر، وزرای امور خارجه شش کشور نیز با برگزاری نشستی در لندن در ۱۳ اردیبهشت ۱۳۸۷ (۲۰۰۸/۵/۲) توافق کردند که به اصطلاح بسته ۶ ژوئن ۲۰۰۶ را غنی کرده و بر این مبنا، بسته جدیدی را به جمهوری اسلامی ایران ارائه نمایند. مقامات آمریکائی همزمان اظهار کردند که این اقدام با هدف تشویق ایران به رها کردن غنی سازی صورت می گیرد. ازاینرو، سولانا به همراه مدیران سیاسی پنج کشور در ۲۵ خرداد ۱۳۸۷ (۲۰۰۸/۶/۱۴) به تهران سفر و بسته جدید شش کشور و نامه آنان به وزیر امور خارجه کشورمان به همراه یک پیشنهاد غیررسمی سه مرحله ای را به عنوان مبنایی برای ازسرگیری مذاکرات با ایران به وزیر امور خارجه کشورمان تحویل داد. سولانا و هیأت همراه، همچنین ملاقاتی با دبیر شورای عالی امنیت ملی انجام دادند. شش کشور علیرغم این که خواستند وانمود کنند بسته جدید آنان با بسته های قبلی تفاوت ماهوی دارد، اما مجدداً در بسته خود انجام هرگونه مذاکره را منوط به انجام تعلیق از سوی ایران کردند. از طرف دیگر، سولانا در مورد بسته پیشنهادی ایران گفت که این بسته سرفصل های متنوعی دارد و دو بسته با هم اشتراکاتی دارند. مقامات ایرانی نیز گفتند با تکیه بر اشتراکات و نه افتراقات، می توان گفتگوهای فراگیری را در زمینه های مختلف آغاز نمود.

تحول مهم دیگر، درخواست پارلمان اروپا در قطعنامه خود مبنی بر بازگشت موضوع هسته ای ایران از شورای امنیت به آژانس می باشد. پارلمان اروپا در این قطعنامه که در مورد گزارش سال ۲۰۰۶ سیاست

خارجی و امنیتی مشترک در ۱۶ خرداد ۱۳۸۷ (۲۰۰۸/۶/۵) صادر شد، به موضوع هسته ای ایران نیز اشاره و اذعان داشت: از همه اعضای شورای امنیت می خواهد موضوع هسته ای ایران را به آژانس بین المللی انرژی اتمی برگردانند و مذاکرات بدون پیش شرط را آغاز کنند.

در اجلاس ژوئن ۲۰۰۸ شورای حکام، گزارش مدیرکل آژانس درخصوص اجرای موافقت نامه پادمان در ایران بر مبحث جعلی مطالعات ادعایی تمرکز داشت. از اینرو، بیانیه جمهوری اسلامی ایران نیز با مروری بر همکاری های فعال ایران با آژانس و حل و فصل تمامی موضوعات باقی مانده، توضیحات مفصلی را نیز درخصوص مبحث ساختگی مطالعات ادعایی ارائه نمود. در این بیانیه از ایجاد یک بحث انحرافی توسط برخی کشورهای خاص انتقاد به عمل آمد و از ایجاد انحراف در فعالیت های آژانس نیز ابراز نگرانی شد.

در بیانیه جنبش عدم تعهد نیز این نگرانی ابراز شد که مباحث مربوط به مطالعات ادعایی در صلاحیت آژانس نیست و از اینرو، از آژانس خواسته شد که در این زمینه مطابق اساسنامه خود عمل نماید. در این بیانیه همچنین با اذعان به این که تمامی موضوعات باقی مانده حل و فصل شده و چندین دور گفتگو نیز درخصوص مطالعات ادعایی انجام شده، آمده است که عدم تعهد انتظار دارد اجرای پادمان در ایران به شکل عادی درآید.

در پایان بحث درخصوص این موضوع نیز رئیس شورای حکام با ارائه یک جمع بندی از اظهارات به عمل آمده، به این موضوع خاتمه داد.

مبثتی که از مارس و به ویژه ژوئن ۲۰۰۸ شاهد برجسته شدن آن هستیم، مطالعات ادعایی است. لازم به یادآوری است پس از موضوعات باقی مانده در مدالیتی، مبحثی تحت عنوان مطالعات ادعایی نیز خارج از بخش موضوعات باقیمانده مورد اشاره قرار گرفت. در این بخش آمده است: "ایران مطالعات ادعایی را اتهاماتی بی اساس می داند که بر مبنای سیاسی طرح می شوند. به هر حال، آژانس دسترسی به اسناد در اختیار خود درخصوص این موارد را برای ایران فراهم خواهد آورد: پروژه نمک سبز، آزمایش مواد منفجره با قدرت بالا، طراحی سرچنگی موشک. به عنوان یک علامت حسن نیت و همکاری با آژانس، ایران با دریافت اسناد مربوطه آن ها را بررسی خواهد نمود و ارزیابی خود را به اطلاع آژانس خواهد رساند."^۱

با اجرای موفقیت آمیز برنامه کاری و حل و فصل تمامی شش موضوع باقی مانده، آمریکا که از این نتایج خرسند نبود با راه اندازی تبلیغات سیاسی و انحرافی بر بخشی از برنامه کاری تحت عنوان

---

^۱ - INFCIRC/۷۱۱, ۲۷ August ۲۰۰۷.

مطالعات ادعایی متمرکز شد و با اخلال در کار آژانس و ایجاد فشارهای مختلف بر آن، سعی کرد مسیر همکاری های ایران و آژانس را تخریب نماید.

مطابق برنامه کاری، مطالعات ادعایی به دلیل ماهیت آن که کاملاً متفاوت بود به عنوان موضوع باقی مانده شناسایی نشد. در برنامه کاری توافق شد که ایران به عنوان نشانه حسن نیت و همکاری با آژانس با دریافت تمامی اسناد مربوطه آن‌ها را مورد بررسی قرار داده و آژانس را از ارزیابی خود مطلع سازد. به دلیل فشارهای تحمیل شده توسط آمریکا که از اجرای برنامه کاری و پیشرفت آن خرسند نبود آژانس اجازه نیافت که اسناد ادعایی را به ایران تحویل دهد، اما از ایران درخواست کرد که در مورد آن‌ها توضیح دهد.

درحالی که بر اساس برنامه کاری برگزاری نشست هایی برای بررسی این مبحث پیش بینی نشده بود، اما جمهوری اسلامی ایران پس از ارائه ارزیابی خود در مورد مطالعات ادعایی به آژانس برابر برنامه کاری، بر اساس حسن نیت و همکاری با آژانس با درخواست آن برای دیدار از ایران و انجام گفتگوهایی به منظور بررسی مطالعات ادعایی موافقت کرد. این امر، علی رغم این واقعیت که برنامه کاری به طور کامل اجراء شده بود صورت پذیرفت. جمهوری اسلامی ایران درخصوص مطالعات ادعایی در جلسات متعددی با هیأت اعزامی آژانس مذاکره نمود و بیش از ۲۰۰ صفحه پاسخ مکتوب به آن ارائه نمود، علی رغم این که چنین اقداماتی در برنامه کاری تصریح نشده بود.

زمانی که آژانس در حال تهیه گزارش مارس ۲۰۰۸ خود به شورای حکام و جمع بندی مطالعات ادعایی بود، آمریکا اسناد ادعایی جدیدی را به آژانس ارائه داد و فشارهای سنگینی را نیز بر آن وارد کرد تا آژانس نتواند درخصوص مطالعات ادعایی جمع بندی نماید. هدف آمریکا این بود که فرایند بی پایانی را در این زمینه آغاز نماید. البته، انتظار می رفت که آژانس بر اساس برنامه کاری توافق شده این مبحث را ببندد و حتی اگر اطلاعات جدیدی به اطلاع آژانس در این زمینه برسد، بایستی بر اساس رویه پادمانی مربوطه مورد رسیدگی قرار گیرد. اما، متأسفانه برخلاف همکاری سازنده میان ایران و آژانس در اجرای برنامه کاری و رسیدگی به مطالعات ادعایی و برخلاف پیشرفت قابل ملاحظه ای که در این رابطه ایجاد شده بود، آژانس نتوانست تحت فشارهای آمریکا در این خصوص جمع بندی نماید.

فشار سیاسی توجیه ناپذیر و مداخله آمریکا در کارکرد دبیرخانه آژانس، مانع از این شد که مدارک طبق برنامه کاری تحویل ایران گردد و آژانس قادر نشد به وظیفه خود در تحویل مطالب مرتبط با مطالعات ادعایی عمل نماید. یک سؤال ساده وجود دارد: در صورتی که کشور عضوی مطالبی یا اسنادی را با ادعای انحراف مواد و فعالیت های هسته ای یک عضو دیگر به سمت مقاصد نظامی ارائه دهد، آیا حق

دارد به دبیرخانه آژانس دستورالعمل دهد که چگونه و در چه زمانی از آن‌ها بهره بگیرد؟ آیا این عمل، نقض اساسنامه آژانس نیست؟

جمهوری اسلامی ایران بنابر حسن نیت خود پذیرفت به اسناد جدید مطالعات ادعایی نیز بپردازد و لذا از آژانس درخواست کرد به منظور روشن شدن حیطه مسائل و اجتناب از ایجاد یک فرآیند پایان ناپذیر، حداقل فهرست مطالعات ادعایی را دریافت دارد. در این زمینه، معاون مدیرکل در امور پادمان فهرست تمامی اسناد مرتبط با مطالعات ادعایی را به ایران ارائه نمود. جمهوری اسلامی ایران درخواست کرد تا برای دور جدید مذاکرات تصویر این اسناد به ایران ارائه شود تا کارشناسان بتوانند آن‌ها را بررسی نموده و پاسخ لازم را ارائه نمایند. متأسفانه، گفته شد به دلیل اینکه آمریکا اجازه تحویل اسناد مکتوب درباره مطالعات ادعایی را به ایران در طی مذاکره نداده است، آژانس مجاز به چنین کاری نمی‌باشد. بنابر این، جمهوری اسلامی ایران فقط توانست نسخه الکترونیکی این اسناد را از طریق نمایش تصویری^۱ مشاهده نماید. چنین شرائطی موانع جدی برای ایران و فرآیند انجام وظایف حرفه‌ای و غیرجانبدارانه آژانس ایجاد نمود. کارشناسان ایرانی علی‌رغم این موانع، طی سه روز از نسخه الکترونیکی اسناد یادداشت برداری نموده و نتیجه بررسی‌ها در یک گزارش مکتوب درج گردید و همراه با توضیحات شفاهی به صورت مکتوب به آژانس ارائه گردید.^۲ مدیرکل آژانس نیز در بند ۱۶ گزارش ژوئن ۲۰۰۸ خود در این خصوص نوشته است: "آژانس بیشتر اطلاعات ادعایی را به شکل الکترونیکی دریافت نموده و مجاز نبود که نسخه‌های مکتوب آن‌ها را در اختیار ایران قرار دهد."^۳

مجموع صفحات اسناد مدارک ادعایی که به جمهوری اسلامی ایران نشان داده شدند تماماً بی پایه، مجعول و ساختگی بودند. تنها موردی که برای انتساب اسناد ادعایی به ایران مورد استفاده قرار گرفت، وجود کلمات فارسی در برخی از آن‌ها بود. هیچیک از اسناد نشان داده شده واجد اصالت نبودند. اسناد اصلی به ایران ارائه نشدند، به این دلیل که در چنین صورتی جعلی بودن آن‌ها به سادگی اثبات می‌شد. بر اساس برنامه کاری، جمهوری اسلامی ایران به تعهد خود در مورد ارائه ارزیابی اسناد مطالعات ادعایی عمل کرده است و اعلام نمود که در چنین فعالیت‌هایی وارد نشده است.

لازم به توضیح است که مدیرکل آژانس نیز در گزارش ژوئن ۲۰۰۸ خود در بندهای ۲۴ و ۲۸ تصریح کرده است: "آژانس هیچ اطلاعاتی راجع به طراحی عملی یا ساخت اجزای مواد هسته‌ای یک سلاح یا

^۱ - Power Point.

^۲ - Iran Statement, Board of Governors, June ۲۰۰۸.

^۳ - GOV/۲۰۰۸/۱۵, ۲۶ May ۲۰۰۸.

دیگر اجزای کلیدی از جمله چاشنی از سوی ایران یا مطالعات فیزیک هسته‌ای مربوطه را در اختیار ندارد. آژانس استفاده عملی از مواد هسته‌ای در ارتباط با مطالعات ادعایی را مشاهده نکرده است.^۱ باید توجه داشت که طرح ادعاهای بی اساس از سوی آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران امر بی سابقه ای نیست. یک مورد ثبت نشده، ادعاهایی درمورد اکتشافات اظهار نشده معدن اورانیوم در کنار معدن گچین و ساخت تأسیسات تبدیل اورانیوم بود که ظاهراً بر دو تصویر ماهواره ای سال های ۲۰۰۲ و ۲۰۰۴ از منطقه و کار پیچیده اطلاعاتی توسط جاسوسان سیا اتکا داشت. متأسفانه، بعد از ائتلاف وقت و منابع آژانس و ایران، در یک جستجوی چند روزه بازرسان و گروه میزبان با استفاده از تصاویر ماهواره ای و تجهیزات GPS به محل دقیق رسیدند. آن‌ها چیزی غیر از کارگاه سنگ شکن یک شرکت خصوصی که از سال ۲۰۰۲ تعداد بیشتری توالی (تأسیسات ادعایی) برای کارگران تازه استخدام شده ساخته بود، نیافتند.^۲ این موضوع مایه شرمساری بسیاری برای بازرسان آژانس بود. سؤال این است که چه کسی مسئول ائتلاف پول و منابع کشور میزبان و آژانس و اعتبار آن است که به خاطر چنین ادعاهای بی پایه ای، به هدر رفته است؟ عدم صحت و ساختگی بودن این ادعا و همچنین سایر ادعاهای آمریکا درخصوص پیگیری برنامه نظامی هسته ای توسط ایران ثابت شده است. آمریکایی ها در گزارش اطلاعاتی خود نیز اعتراف کرده اند که اطلاعات و برآوردهای قبلی آنان درخصوص برنامه نظامی هسته ای در ایران غلط بوده است. تمامی ادعاهای قبلی علیه ایران غلط و بی پایه بوده و مبحث مطالعات ادعایی نیز مشابه قبلی ها است که سرنوشتی مشابه خواهد داشت. در این چارچوب، همگان مورد معروف "اسناد نایجر" را به عنوان یکی از مبانی جنگ افروزی علیه عراق به بهانه اصطلاح نگرانی اشاعه تسلیحات کشتار جمعی به خاطر دارند. مقامات آمریکا در بالاترین سطوح و در سخنرانی های رسمی خود به منظور گمراه ساختن و فریب افکار عمومی در توجیه حمله به عراق به اسناد نایجر اشاره داشتند، درحالی که می دانستند آن اسناد ساختگی است و تحقیقات بعدی این موضوع را اثبات نمود. بنابراین، جای تعجب نیست چنان چه ثابت شود اسناد در خصوص مطالعات ادعایی نیز دروغین و ساختگی است.

البته، این نگرانی جدی وجود دارد که با وارد شدن آژانس به مسائلی فراتر از اساسنامه آن، به طور مشخص مسائل غیر هسته‌ای، آژانس از وظیفه اساسنامه ای خود منحرف شود و فشارهای بیشتری را بر دبیرخانه وارد آورد و یک رویه جدید مخرب علیه اعتبار آژانس ایجاد نماید.

---

^۱ - GOV/۲۰۰۸/۱۵, ۲۶ May ۲۰۰۸.

^۲ - Iran Statement, Board of Governors, June ۲۰۰۸.

لازم به ذکر است که در چارچوب سازوکارهای رسیدگی آژانس، مقررات خاصی در ارتباط با این دسته از ادعاها وجود ندارد و مضافاً رویه مشخصی در این خصوص تاکنون شناسایی نشده است. فلذا سؤال این خواهد بود که آژانس در رسیدگی به مطالعات ادعایی از چه قواعد و اصولی می بایست بهره گیرد. در این زمینه، از جمله می توان به این مسائل حقوقی اشاره داشت: دامنه ذاتی صلاحیت آژانس در رسیدگی به مطالعات ادعایی، دامنه تعهدات جمهوری اسلامی ایران در همکاری با آژانس، نوع ادله و اسناد مؤید ادعاها، منبع و مرجع و نهاد ارائه کننده ادله و اسناد، شیوه ارائه اسناد و ادله به جمهوری اسلامی ایران، نقش آژانس در فرایند حقیقت یابی مربوط به مطالعات ادعایی، استاندارد اثبات اینگونه از ادعاها، و مسئولیت قانونی دولت ها و نهادهای مدعی در قبال جمهوری اسلامی ایران. در این قسمت، از میان این دسته از موضوعات با لحاظ قواعد و اصول کلی حقوقی بین المللی و رویه متخذه در رژیم های مشابه، به برخی از ابهامات موجود پرداخته خواهد شد.

رهیافت آژانس در ارائه اسناد و ادله مؤید ادعاها، «رهیافت تدریجی» و ارائه اسناد به صورت محدود بوده است. در جریان نشست های ۲۷ و ۲۸ ژانویه ۲۰۰۷، آژانس اطلاعاتی را راجع به ادعاها مطروحه بیان داشت و تنها برخی از اسناد ارائه شده از سوی یک کشور عضو را به ایران نشان داد، بدون این که نسخه ای از این اسناد در اختیار ایران قرار گیرد. در واکنش، ایران ضمن بی اعتبار و جعلی بودن این اطلاعات، این ادعاها را به طور کلی رد نمود. آژانس در گزارش خویش همچنین ادعا نموده است که «پس از اخذ مجوز از دولت های ارائه کننده اسناد» در تاریخ ۱۵ فوریه ۲۰۰۸ به ایران پیشنهاد نموده است تا جلسه ای به منظور «نشان دادن» و نه ارائه اسناد بیشتر راجع به مطالعات ادعایی برگزار گردد.^۱

این سؤال مطرح است که آیا اتخاذ رویافت تدریجی در نشان دادن ادله و اسناد و ایجاد محدودیت در دسترسی مستقیم به این ادله و اسناد به منظور بررسی و اظهار نظر حقوقی، با قواعد و اصول کلی حقوقی مطابقت دارد؟ در این خصوص، باید بیان داشت که به طور کلی در حقوق بین الملل بار اثبات هر ادعایی با نهاد و دولتی است که مدعی آن می باشد.^۲ این وظیفه در اکثر موارد مشتمل بر «بار ارائه ادله مربوط به ادعا»^۳ نیز می شود. حق هر مدعی علیه است که به منظور اعمال حق دفاع خود، نسبت به اصل ادله و اسناد مؤید ادعای مطروحه و منابع آنها دسترسی داشته باشد. در ارتباط با موضوع رویافت متخذه از سوی آژانس، مدیرکل آژانس در بند ۱۶ گزارش ژوئن ۲۰۰۸ خود در این خصوص نوشته است: «آژانس

^۱ - Gov/۲۰۰۸/۴, ۲۲ February ۲۰۰۸, para. ۴۲.

^۲ - *Actori Incumbit Probatio*

^۳ - *Burden of Persuasion*

بیشتر اطلاعات ادعایی را به شکل الکترونیکی دریافت نموده و مجاز نبود که نسخه‌های مکتوب آن‌ها را در اختیار ایران قرار دهد.^۱

در خصوص آثار حقوقی این عدم ارائه کامل اسناد و ادله، چند نکته مطرح است. اولاً، از منظر حقوقی دولت ایران محق بود تا تکمیل روند ارائه اسناد و اطلاعات مربوط به هر بخش از مطالعات ادعایی، از پاسخگویی جزئی به ادعاها خودداری ورزد. ثانیاً، خودداری مدعی در ارائه ادله می‌تواند عامل اساسی در رد ادعای مطروحه نیز به شمار آید. فلذا، آژانس می‌بایست از موضع محتاطانه کشور ارائه‌کننده اسناد و اطلاعات در ارائه ادله مربوطه به جمهوری اسلامی ایران «استنباط قضایی» داشته باشد و بر این اساس، ادعاهای مطروحه از سوی آن‌ها را رد نماید.

در همین ارتباط، این موضوع مطرح است که آیا یک دولت عضو سازمان پس از ارائه اسناد و اطلاعات به آژانس کماکان بر نحوه ارائه آن‌ها به مدعی علیه کنترل دارد و یا این که می‌تواند به هنگام ارائه آن‌ها به آژانس، اقدامات بعدی آژانس نسبت به آن‌ها را منوط و مشروط به اجازه خویش نماید؟ در این خصوص نیز به نظر می‌رسد که محدودساختن فعالیت‌های بعدی آژانس راجع به اسناد و اطلاعات ارائه شده در جهت نیل به اهداف و وظائف خویش، مغایر با اصل همکاری و اصل استقلال آژانس می‌باشد. فلذا، آژانس نمی‌بایست ارائه ادله و اسناد مرتبط با مطالعات ادعایی به ایران را منوط به مجوز دولت ارائه‌کننده آن‌ها بنماید و به صرف نشان دادن این اسناد، انتظار پاسخگویی دقیق و کامل را از جمهوری اسلامی ایران در این زمینه داشته باشد.

شایان ذکر است که آخرین موضع‌گیری حقوقی آژانس راجع به ادله و اسناد مربوط به مطالعات ادعایی این بوده است که «آژانس هیچ موردی از استفاده از مواد هسته‌ای در ارتباط با مطالعات ادعایی یافت ننموده است. به علاوه، آژانس هیچ اطلاعات معتبری در این خصوص در اختیار ندارد.»^۲ از اینرو، براساس واقعیت‌های فوق:

- هیچ سند اصلی در خصوص مطالعات ادعایی وجود ندارد.
- هیچ مستنداتی در خصوص ارتباط مطالعات ادعایی به ایران وجود ندارد.
- ایران تعهد خود در خصوص ارائه ارزیابی اش در مورد مطالعات ادعایی به آژانس را انجام داده است.
- برطبق برنامه کاری، مبحث مطالعات ادعایی خاتمه یافته است.

^۱ - GOV/۲۰۰۸/۱۵, ۲۶ May ۲۰۰۸.

^۲ - *Ibid*, para. ۵۴.

- با توجه به پاسخ های مشروح ایران در این رابطه، آژانس در وضعیتی قرار دارد که مبحث مطالعات ادعایی را ببندد.
- برطبق برنامه کاری، اجرای پادمان در ایران باید به شیوه عادی درآید.

۱. گزارش مدیرکل آژانس در خصوص اجرای موافقت نامه پادمان در ایران^۱

الف) فعالیت‌های جاری مرتبط با غنی‌سازی و بازفرآوری

از زمان گزارش قبلی، ایران به راه‌اندازی ماشین‌ها در کارخانه غنی‌سازی سوخت ادامه داده است. تمامی مواد هسته‌ای کارخانه غنی‌سازی سوخت و نیز تمامی آبشارهای نصب شده تحت نظارت آژانس قرار دارند. تمامی مواد هسته‌ای در کارخانه آزمایشی غنی‌سازی سوخت و منطقه آبشار نیز تحت کنترل و نظارت آژانس می‌باشند. نتایج نمونه برداری محیطی گرفته شده در کارخانه غنی‌سازی سوخت (FEP) و کارخانه آزمایشی غنی‌سازی سوخت (PFEP) نشان می‌دهند که این کارخانه‌ها مطابق با آنچه که اظهار شده‌اند، فعالیت کرده‌اند. از مارس ۲۰۰۷ تا کنون، ۱۴ بازرسی سرزده انجام گرفته است. آژانس نظارت بر استفاده و ساخت سلول‌های داغ در رآکتور تحقیقاتی تهران و تأسیسات تولید رادیوایزوتوپ زنون، مولیبدن و ید و نیز رآکتور تحقیقاتی ایران (IR-۴۰) را از طریق بازرسی‌ها و راستی‌آزمایی اطلاعات طراحی (DIV) ادامه داده است. هیچ نشانه‌ای گواه بر انجام فعالیت‌های مرتبط با بازفرآوری در آن تأسیسات وجود نداشته است.

ب) پروژه‌های مرتبط با آب سنگین

در ۱۳ می ۲۰۰۸ آژانس راستی‌آزمایی اطلاعات طراحی را در رآکتور تحقیقاتی ایران (IR-۴۰) انجام داد و اعلام کرد که ساخت این تأسیسات در حال انجام است. آژانس با استفاده از تصاویر ماهواره‌ای همچنان بر وضعیت کارخانه تولید آب سنگین نظارت کرده است. در ۱۰ می ۲۰۰۸ آژانس یک راستی‌آزمایی اطلاعات طراحی در کارخانه تولید سوخت (FMP) به عمل آورد. روند تولید قرص‌ها برای سوخت رآکتور آب سنگین تقریباً کامل شده است و تعدادی قرص به صورت آزمایشی تولید شده‌اند.

ج) تبدیل اورانیوم

از ۳ فوریه ۲۰۰۸ تا ۱۲ می ۲۰۰۸ حدود ۱۱ تن اورانیوم به صورت یو.اف.شش تولید شده است. این میزان کل اورانیوم به صورت یو.اف.شش را که از مارس ۲۰۰۴ در کارخانه تبدیل اورانیوم (یو.سی.اف) تولید شده است به ۳۲۰ تن می‌رساند که تمامی آن تحت کنترل و نظارت آژانس می‌باشد. ایران اعلام

^۱ GOV/۲۰۰۸/۱۵, ۲۶ May ۲۰۰۸.

کرده است که به جز آنچه که در اصفهان صورت می‌گیرد، فعالیت‌های دیگری در زمینه تحقیق و توسعه مرتبط با تبدیل اورانیوم ندارد.

د) اطلاعات طراحی

در ۳۰ مارس ۲۰۰۷ آژانس از ایران خواست تا در تصمیم خود مبنی بر تعلیق متن اصلاح شده ترتیبات فرعی کد ۳/۱ تجدیدنظر نماید، اما هیچ پیشرفتی در این زمینه حاصل نشده است. در مارس و آوریل ۲۰۰۸، ایران متن اصلاح شده اطلاعات طراحی کارخانه غنی‌سازی سوخت و کارخانه آزمایشی غنی‌سازی سوخت را ارائه داد. در هر حال، آژانس توانست اطمینان حاصل نماید که تمامی اقدامات پادمان شامل نظارت و کنترل قبل از این که یو.اف.شس به سانتریفیوژهای جدیداً نصب شده تزریق شود، انجام گرفته است.

ه) خلاصه

- آژانس توانسته است که به راستی‌آزمایی عدم انحراف مواد اظهارشده هسته‌ای در ایران ادامه دهد.
- ایران دسترسی آژانس را به مواد اظهارشده هسته‌ای فراهم ساخته و گزارش‌های لازم حسابرسی مواد هسته‌ای مرتبط با مواد و فعالیت‌های هسته‌ای اظهارشده را به آژانس ارائه داده است.
- مطالعات ادعایی در خصوص نمک سبز، آزمایش با قدرت انفجاری بالا و پروژه موشک با قابلیت بازگشت همچنان مایه نگرانی است. توضیحات در خصوص این موارد برای ارزیابی ماهیت برنامه هسته‌ای گذشته و حال ایران اهمیت اساسی دارند. ایران برای پرداختن به مطالعات ادعایی موافقت نموده است، در عین حال معتقد است که تمامی ادعاها بدون پایه بوده و این که داده‌ها جعل شده‌اند. در عین حال، بایستی خاطر نشان ساخت که آژانس استفاده عملی از مواد هسته‌ای در ارتباط با مطالعات ادعایی را مشاهده نکرده است.
- ایران برخلاف تصمیمات شورای امنیت، با ادامه عملیات کارخانه آزمایشی غنی‌سازی سوخت و کارخانه غنی‌سازی سوخت و نیز نصب آبشارها و نسل جدید سانتریفیوژها به منظور آزمایش، فعالیت‌های مرتبط با غنی‌سازی را به حالت تعلیق درنیاورده است. ایران همچنین به ساخت رآکتور IR-۴۰ ادامه داده است. مدیرکل مصرانه از ایران می‌خواهد که تمامی اقدامات

لازم برای اعتمادسازی نسبت به ماهیت صلح‌آمیز برنامه هسته‌ای خود از جمله پروتکل الحاقی را در نزدیک‌ترین زمان ممکن به اجراء درآورد.

- از فوریه ۲۰۰۸ تمامی سوخت وارد شده از فدراسیون روسیه برای استفاده در رآکتور تولید برق بوشهر، تحت مهر و موم آژانس بوده است.

۲. بیانیه جمهوری اسلامی ایران در شورای حکام^۱

در ابتدا از سوی جمهوری اسلامی ایران مایلم تا به ملت بزرگ چین و میانمار و دولت هایشان به خاطر رخدادهای غم انگیز در کشورشان که منجر به از دست رفتن جان هزاران نفر شد، اندوه عمیق و همدردی را ابراز نمایم. با ابراز قدردانی صادقانه دولتیم به خاطر تداوم حمایت ارزشمند کشورهای عدم تعهد، من همبستگی خود را نسبت به مواضع مطرح شده توسط سفیر محترم کوبا به عنوان رئیس جنبش عدم تعهد اعلام می نمایم.

مایه نگرانی جدی است که فضای همکاری در آژانس همواره توسط اظهارات ناشی از انگیزه های سیاسی تعداد معدودی از کشورها با هدف انحراف آژانس از وظیفه اساسنامه ای اش به طور مشخص تسهیل و تسریع همکاری میان اعضاء برای استفاده صلح آمیز از انرژی هسته ای می باشد، مسموم می شود. مایه تأسف است که بعد از ۵ سال تداوم همکاری فعالانه ایران، این موضوع هنوز در دستورکار شورای حکام قرار دارد. خاطرنشان می سازم که در آستانه هر نشست شورای حکام، ایالات متحده با حمایت تعدادی از متحدانش ادعاهای جدیدی را مطرح کرده است تا به تضعیف و به حاشیه راندن پیشرفت های به وجود آمده در مدت زمان میان این نشست ها پردازد و پرونده را همچنان باز نگاه دارد. در این چارچوب ناخرسندی عمیق کشورم را از وضعیت موجود که همانطور که به درستی توسط مدیرکل در این نشست گزارش شد و در نتیجه ایجاد موانع در برابر فرایند راستی آزمایی آژانس می باشد، ابراز می دارم. پیام بسیار مهم به جامعه بین المللی که همواره توسط مدیرکل در گزارشها از جمله (GOV/۲۰۰۸/۱۵) آمده اینست که بعد از بازرسی های فراوان و بی سابقه در تاریخ آژانس، بار دیگر مدیرکل تأیید کرده است که «آژانس توانست عدم انحراف مواد هسته ای اظهارشده در ایران را راستی آزمایی نماید» و تمام مواد هسته ای مورد حسابرسی قرار گرفته و صلح آمیز هستند.

علاوه بر آن، گزارش اخیر مدیرکل دیگر جنبه های برنامه هسته ای ایران را منعکس می کند که ثابت می کند برنامه ای شفاف و صلح آمیز است. موارد ذیل نمونه هایی هستند که برای ثبت در سوابق و نیز اطلاع جامعه جهانی از انگیزه های سوء تعداد معدودی از کشورها که در بیانیه های خود هیچ اشاره ای به این مسائل نکرده اند، ابراز می شود:

- بند ۲: تمامی مواد هسته ای کارخانه غنی سازی سوخت و نیز تمامی آبشارهای نصب شده تحت نظارت آژانس قرار دارند.

---

^۱ این بیانیه توسط علی اصغر سلطانی، سفیر و نماینده جمهوری اسلامی ایران نزد سازمان های بین المللی در وین قرائت شده است.

- بند ۴: تمامی مواد هسته‌ای در کارخانه نیمه صنعتی غنی سازی سوخت و نیز منطقه آبشار تحت کنترل و نظارت آژانس می‌باشند.
- بند ۵: از مارس ۲۰۰۷ تاکنون، ۱۴ بازرسی سرزده انجام گرفته است.
- بند ۶: آژانس نظارت بر استفاده و ساخت سلول های داغ در رآکتور تحقیقاتی تهران و تأسیسات تولید رادیوایزوتوپ زنون، مولیبدن و ید و نیز رآکتور هسته ای تحقیقاتی ایران (IR-۴۰) را از طریق بازرسی‌ها و راستی آزمایی اطلاعات طراحی (DIV) ادامه داده است. هیچ نشانه‌ای گواه بر انجام فعالیت های مرتبط با بازآوری در آن تأسیسات وجود نداشته است.
- بند ۷: در ۱۳ می ۲۰۰۸ آژانس راستی آزمایی اطلاعات طراحی را در رآکتور تحقیقاتی ایران (IR-۴۰) انجام داد و اعلام کرد که ساخت این تأسیسات در حال انجام است. آژانس با استفاده از تصاویر ماهواره‌ای، همچنان بر وضعیت کارخانه تولید آب سنگین نظارت کرده است.
- بند ۸: در ۱۰ می ۲۰۰۸ آژانس یک راستی آزمایی اطلاعات طراحی در کارخانه تولید سوخت (FMP) به عمل آورد.
- بند ۹: تمامی UF₆ تولید شده تحت کنترل و نظارت آژانس می باشند.
- بند ۱۱: در مارس و آوریل ۲۰۰۸ ایران متن اصلاح شده اطلاعات طراحی کارخانه غنی سازی سوخت و کارخانه نیمه صنعتی غنی سازی سوخت را ارائه داد.
- بند ۱۱: آژانس توانست اطمینان حاصل نماید که تمامی اقدامات پادمان شامل نظارت و کنترل قبل از این که UF₆ به سانتریفیوژهای جدید نصب شده تزریق شود، انجام گرفته است.
- بند ۱۲: از فوریه ۲۰۰۸ تمامی سوخت وارد شده از فدراسیون روسیه برای استفاده در رآکتور تولید برق بوشهر تحت مهر و موم آژانس بوده است.
- بند ۱۵: طی دیدار از تهران در ۲۱ تا ۲۲ آوریل ۲۰۰۸ ایران موافقت نمود که به مطالعات ادعایی، فعالیت های خرید و تحقیق و توسعه شرکتها و نهادهای وابسته نظامی و سؤالاتی که در نامه‌های ۸ و ۱۲ فوریه ۲۰۰۸ مطرح شده بودند، رسیدگی نماید.
- بند ۱۵: در ۹ می ۲۰۰۸ آژانس درخواستی برای توضیحات بیشتر در مورد ماهیت برنامه هسته‌ای ایران ارائه نمود. ایران پاسخ خود را در ۲۳ می ۲۰۰۸ ارائه داد که توسط آژانس در دست بررسی است.

- بند ۱۸: ایران در ۱۴ می ۲۰۰۸ ارزیابی کلی از اسناد ارائه شده از سوی آژانس به این کشور را به صورت مکتوب ارائه نمود.
- بند ۲۴: بایستی توجه داشت که آژانس در حال حاضر به غیر از سند اورانیوم فلزی، هیچ اطلاعاتی راجع به طراحی عملی یا ساخت اجزای مواد هسته‌ای یک سلاح یا دیگر اجزای کلیدی از جمله چاشنی از سوی ایران یا مطالعات فیزیک هسته‌ای مربوطه را در اختیار ندارد.
- بند ۲۶: آژانس توانسته است که به راستی آزمایشی عدم انحراف مواد اظهارشده هسته‌ای در ایران ادامه دهد.
- بند ۲۶: ایران دسترسی آژانس را به مواد اظهارشده هسته‌ای فراهم ساخته است و گزارش‌های لازم حسابرسی مواد هسته‌ای مرتبط با مواد و فعالیت‌های هسته‌ای اظهارشده را به آژانس ارائه داده است.
- بند ۲۸: بایستی تأکید شود که آژانس استفاده عملی از مواد هسته‌ای در ارتباط با مطالعات ادعایی را مشاهده نکرده است.

علاوه بر آن، در گزارش اجرای پادمان (SIR) ایران هر سال از جمله کشورهایی بوده است که «دبیرخانه توانسته است نتیجه‌گیری نماید مواد هسته‌ای اظهارشده در فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای باقی مانده‌اند.» با توجه به گزارش‌های عینی فوق‌الذکر، آژانس وظیفه اساسنامه‌ای خود در تضمین عدم انحراف فعالیت‌های هسته‌ای ایران را انجام داده است و از آنجایی که تمامی فعالیت‌های هسته‌ای ایران بر اساس اهداف صلح‌آمیز هستند و تمامی ۶ موضوع باقی مانده بر اساس برنامه کاری حل شده‌اند، هیچ توجیهی برای این که پرونده هسته‌ای ایران در دستورکار شورای حکام باقی بماند، وجود ندارد. بنابراین، پادمان باید به روال عادی اجراء شود.

در نتیجه رفتار و دیدگاه غیرمسئولانه تعدادی از کشورهای غربی به ویژه آمریکا در قبال فعالیت‌های هسته‌ای مخفیانه رژیم اسرائیل و تهاجم نظامی متجاوزانه علیه تاسیسات هسته‌ای کشورهای عضو طی دهه‌های گذشته، نخست وزیر رژیم اسرائیل جسارت یافته تا علناً به در اختیار داشتن سلاح هسته‌ای اذعان نماید. کشورهای غربی یاد شده از این موضوع که یک نگرانی جدی برای امنیت بین‌المللی است و بایستی در چارچوب آژانس و پیمان عدم اشاعه با آن برخورد شود، ممانعت نکرده و در خصوص آن نگرانی ابراز نداشته‌اند. این امر، بی‌اعتنایی به درخواست اکثریت غالب کشورهای عضو آژانس و به طور کلی مخالف نظر جامعه بین‌المللی است. در این چارچوب، مایلم یادآوری نمایم که

انتظار مشروع اکثر کشورهای عضو که آن را در نشست سال ۲۰۰۷ کنفرانس عمومی آژانس و جلسات شورای حکام منعکس ساختم، اینست که آژانس درباره اعتبار اظهارات متناقض نخست وزیر با اظهارات نماینده رژیم اسرائیل در خصوص دارا بودن سلاح هسته ای که یک تهدید جدی برای امنیت منطقه ای و بین المللی است، تحقیق نماید.

مایلم نگرانی های عمده زیر را مورد تأکید قرار دهم:

۱. طبق بند ۴ پیمان عدم اشاعه تسلیحات هسته ای، هیچ چیز در این پیمان نمی بایستی به گونه ای تفسیر شود که حق مسلم دول عضو در انجام تحقیقات، تولید و استفاده از انرژی هسته ای برای مقاصد صلح آمیز و بدون اعمال تبعیض را تحت تأثیر قرار دهد. این ماده همچنین تصریح می نماید که دول عضو پیمان متعهد می شوند در تبادل تجهیزات، مواد و اطلاعات تکنولوژیکی استفاده از انرژی هسته ای برای مقاصد صلح آمیز، در حداکثر شکل ممکن تسهیل نموده و در آن حق مشارکت داشته باشند. کشورهای هسته ای و صنعتی در این رابطه در موارد متعددی مرتکب نقض تعهدات خود شده اند که به نوبه خود موجب ضربه وارد شدن به یک کشور عضو می گردد. برخی از موارد نقض و پیامدهای آن به شرح زیر است: تحمیل هزینه های غیرضروری بر آژانس، تخلف از ماده ۴ پیمان به واسطه ایجاد مانع در مقابل فعالیت های هسته ای صلح آمیز هسته ای یک کشور عضو، تحمیل اقداماتی ورای تعهدات قانونی موجود یک کشور عضو شامل تعلیق فعالیت های صلح آمیز هسته ای که می تواند موجب وارد شدن خسارات فراوان انسانی و مالی و سیاسی شود، نقض ماده ۱۱ اساسنامه آژانس در تسهیل پروژه های همکاری فنی، درگیر نمودن غیرقانونی شورای امنیت، تعلیق همکاری های فنی آژانس با یک کشور عضو درحالی که فلسفه وجودی آژانس کمک به کشورهای عضو در این زمینه است، تخریب صلاحیت و اعتبار آژانس، خسارت معنوی به ویژه خسارت به اعتبار یک کشور عضو. با توجه به موارد پیش گفته، این پرسش مطرح می شود که چه کسی باید این خسارات را جبران کند و چگونه باید جبران خسارات صورت گیرد؟ در مورد قضیه ایران، کشورهای واردکننده خسارت باید به عنوان یگ گام حداقلی اشتباهشان را بپذیرند، از ملت بزرگ ایران عذرخواهی کنند، رفتار خود را اصلاح نمایند، و بالاتر از همه تمامی خساراتی را که بر جمهوری اسلامی ایران وارد کرده اند جبران نمایند. جمهوری اسلامی ایران و شهروندانش این حق را دارند که متوسل به اقدامات قانونی علیه

حامیان این اقدامات غیرقانونی شوند. این کشورها باید مسئولیت اقداماتشان را بپذیرند و در این رابطه پاسخگو باشند.

۲. این نگرانی جدی وجود دارد که با وارد شدن آژانس به مسائلی فراتر از اساسنامه اش، به طور مشخص مسائل غیر هسته ای همچون انفجارهای با قدرت بالا و موشک، آژانس از وظیفه اساسنامه ای اش منحرف شود و فشارهای بیشتری را بر دبیرخانه وارد آورد و یک رویه جدید مخرب علیه اعتبار آژانس ایجاد نماید.

۳. اشاره به رهیافت دوگانه نسبت به روند گزارش دهی فعالیت های راستی آزمایی به شورای حکام بسیار مایوس کننده است. درحالی که موضوع ایران طی ۵ سال گذشته به طور مداوم مورد بررسی قرار گرفته است، ما شاهد آن هستیم که در ارتباط با دیگر کشورهای عضو که ناپابیندی نسبت به تعهدات پادمانی خود داشته اند و فعالیت های مخفیانه غنی سازی و بازفرآوری بدون اطلاع به آژانس داشته اند، هرگز در شورای حکام از سال ۲۰۰۴ تاکنون مورد بررسی قرار نگرفته اند و تنها هنگام بررسی گزارش پادمان کشورهای عضو در سال ۲۰۰۷ به کشورهای عضو اعلام شد که موضوع به انجام رسیده و بسته شده است.

۴. متأسفانه آژانس عمدتاً بر روی یک محور اساسنامه آژانس یعنی پادمان متمرکز شده است. این وضعیت منجر به این شده است که آژانس به عنوان یک «نگهبان هسته ای» مشهور شود و دیگر فعالیت های عمده آژانس در تقویت کاربردهای صلح آمیز هسته ای که به طور فزاینده ای مورد علاقه کشورهای عضو می باشند، تحت الشعاع قرار گیرند. لازم است خاطرنشان شود که به خاطر اقدامات سیاسی شورای حکام و مداخله شورای امنیت، بخش اصلی مسئولیت ها و وظائف آژانس که ارتقاء و تسهیل فعالیت های صلح آمیز هسته ای است در معرض تهدید جدی قرار گرفته است و اقتدار آژانس به طور قابل ملاحظه ای به خطر افتاده است. در این رابطه، مایلم که بار دیگر بر مواضعمان تأکید نمایم: «آژانس در اجرای فعالیت هایش نباید همکاری فنی خود را مشروط به هیچگونه وضعیت سیاسی، اقتصادی، نظامی، یا دیگر شرایطی که منطبق بر اساسنامه آن نیستند، نماید». دستورالعمل INFCIRC/۲۶۷ آژانس که توسط شورای حکام تصویب شده استف همچنین تأکید می کند که ارائه همکاری فنی عملکرد اصلی و با اولویت بالای آژانس می باشد و مسئولیت موفقیت آن برعهده تمامی بخش های دبیرخانه می باشد. همچنین تأکید شده است که آژانس نباید ارائه هرگونه کمک فنی را مشروط به شرایط سیاسی نماید.

مطالعات ادعایی

برای تسهیل قضاوت منصفانه هیأت های محترم و به طور کلی کشورهای عضو، دولت من تصمیم گرفته است که یک کپی از اطلاعات محرمانه در مورد مطالعات ادعایی و توضیحات جامع در اثبات این که اسناد مطرح شده ساختگی و جعلی هستند فراهم نموده است که هر یک از اعضاء می توانند یک بسته حاوی آن را در طبقه ۷ همین ساختمان در اتاق ۳۹ بعد از اتمام سخنرانی اینجانب تحویل بگیرند. با این وجود، مایلم موضوعات ذیل را برای ثبت در سوابق اظهار دارم:

- اصولاً هدف اصلی برنامه کاری این بود که موضوعات باقیمانده برای یک بار مورد رسیدگی قرار گیرند و وارد فرایندی بی پایان نشوند.
- بند ۳ برنامه کاری توافق شده تصریح می کند که «آژانس به ایران دسترسی به اسنادی که در ارتباط با پروژه نمک سبز، آزمایش انفجار با قدرت بالا و موشک با قابلیت بازگشت به جو را در اختیار دارد، فراهم می کند. به محض دریافت تمامی مدارک مربوطه، ایران به بررسی آن ها می پردازد و به آژانس ارزیابی خود را ارائه می دهد».
- به دلیل فشارهای تحمیل شده توسط آمریکا که از برنامه کاری و پیشرفت آن خرسند نبود، آژانس اجازه نیافت که اسناد ادعایی را به ایران تحویل دهد و تنها ۸۶ صفحه را به ایران نشان داد و از ایران خواست که در مورد آن ها توضیح دهد.
- درحالی که بر اساس برنامه کاری نشست های مذاکره یا مصاحبه با اشخاص پیش بینی نشده بود، اما ایران بر اساس حسن نیت و همکاری با آژانس موافقت کرد که گفتگوهایی را با آژانس داشته باشد و اسناد لازم را در این رابطه به آژانس ارائه دهد. همانطور که معاون پادمان مدیرکل طی نشست ها ابراز داشت، آژانس تمامی اسناد مربوط به مطالعات ادعایی را به ایران نشان داد. سپس ایران به آژانس ارزیابی خود را به صورت شفاهی و کتبی ارائه داد.
- درست زمانی که آژانس در حال تهیه گزارش مارس ۲۰۰۸ خود به شورای حکام بود، آمریکا اسناد ادعایی جدیدی را ارائه داد تا روند بی پایانی را در این زمینه آغاز نماید.
- انتظار می رفت که آژانس بر اساس برنامه کاری توافق شده این موضوع را ببندد. حتی اگر اطلاعات جدیدی به اطلاع آژانس در این زمینه رسید، آن بایستی بر اساس رویه پادمانی مربوطه مورد رسیدگی قرار گیرد. اما متأسفانه برخلاف همکاری سازنده میان ایران و آژانس در اجرای

برنامه کاری و رسیدگی به مطالعات ادعایی و برخلاف پیشرفت قابل ملاحظه ای که در این رابطه ایجاد شده بود، تعدادی اسلاید جعلی و ساختگی در نشست توجیهی فنی به اعضای آژانس نشان داده شد. این درحالی اتفاق افتاد که آژانس ارزیابی خود را در مورد اظهارات ایران به پایان نرسانده بود.

– من این واقعیت را خاطرنشان می سازم که به خاطر فشار سیاسی توجیه ناپذیر و مداخله آمریکا در کارکرد دبیرخانه، مانع از این شد که مدارک طبق بخش سوم برنامه کاری تحویل گردد و آژانس قادر نشد به وظیفه خود در تحویل مطالب مرتبط با مطالعات ادعایی عمل نماید.

– یک سؤال ساده وجود دارد: در صورتی که یک کشور عضو مطالبی یا اسنادی را با ادعای انحراف مواد و فعالیت های هسته ای یک عضو دیگر به سمت مقاصد نظامی ارائه دهد، آیا حق دارد که به دبیرخانه دستورالعمل دهد که چگونه و در چه زمانی از آن ها بهره بگیرد؟ آیا این عمل نقض اساسنامه آژانس نیست؟

– علیرغم این واقعیت که جمهوری اسلامی ایران ارزیابی نهائی خود را در مورد مطالعات ادعایی به آژانس ارائه نمود، لکن بر اساس حسن نیت و همکاری سازنده و به خاطر این که آژانس بتواند به ابهاماتی که یک کشور ایجاد نموده بود بپردازد، با درخواست آژانس برای دیدار از ایران به منظور بررسی این موضوع موافقت نمود. این امر علیرغم این واقعیت که برنامه کاری به طور کامل اجراء شده بود، صورت پذیرفت.

– ایران در خصوص مطالعات ادعایی در جلساتی متعدد با هیأت اعزامی آژانس مذاکره نمود. بیش از ۲۰۰ صفحه پاسخ مکتوب ارائه شد، علیرغم این که چنین موردی در برنامه کاری تصریح نشده بود.

– ایران درخواست نمود به منظور روشن شدن حیطه مسائل و اجتناب از ایجاد یک فرآیند پایان ناپذیر، حداقل فهرست مطالعات ادعایی را دریافت دارد. در این زمینه، معاون مدیرکل در امور پادمان فهرست تمامی اسناد مرتبط با مطالعات ادعایی را به ایران ارائه نمود. ایران درخواست نمود که برای دور جدید مذاکرات و به منظور ارائه حداقل تصویر این اسناد به ایران ارائه شود تا کارشناسان بتوانند آن ها را بررسی نموده و پاسخ لازم را ارائه نمایند. متأسفانه گفته شد به دلیل این که آمریکا اجازه تحویل اسناد مکتوب درباره مطالعات ادعایی را به ایران در طی مذاکره نداده است، آژانس مجاز به چنین کاری نمی باشد. بنابراین، ایران فقط توانست نسخه الکترونیکی این اسناد را از طریق نمایش تصویری Power Point مشاهده نماید. چنین شرایطی موانع جدی برای

ایران و فرآیند انجام وظائف حرفه ای و غیرجانبدارانه آژانس ایجاد نمود. کارشناسان ایرانی علیرغم این موانع، طی سه روز از نسخه الکترونیکی اسناد یادداشت برداری نموده و نتیجه بررسی ها در یک گزارش مکتوب درج گردید و همراه با توضیحات شفاهی به صورت مکتوب به آژانس ارائه گردید. این موضوع در بند ۱۸ گزارش اخیر مدیرکل درج شده است.

- مجموع صفحات اسناد مدارک ادعایی که نشان داده شدند ۸۶ صفحه بودند که تماماً بی پایه، مجعول و ساختگی بودند.

- تنها موردی که برای انتساب اسناد ادعایی به ایران مورد استفاده قرار گرفت، وجود کلمات فارسی در برخی از آن ها بود.

- ایران اعلام نمود که در چنین فعالیت هایی وارد نشده است.

- بر اساس برنامه کاری (بر اساس بند ۱۸ گزارش مدیرکل) ما تعهدات خود را در ارائه ارزیابی به انجام رسانده ایم.

- بر اساس برنامه کاری، ایران یک سند ۱۵ صفحه ای اورانیوم فلزی را به آژانس ارائه داد. لذا این موضوع بسته شده است.

- به غیر از یک سند، تمامی اسناد درمورد مطالعات ادعایی از سوی آمریکا در اختیار آژانس قرار گرفته اند.

- هیچ یک از اسناد نشان داده شده واجد اصالت نیستند. اسناد اصلی به ایران ارائه نشده اند، به این دلیل که در چنین صورتی جعلی بودن آن ها به سادگی ثابت می شود.

- تنها تعداد معدودی از صفحات نشان داده شده به شکل نامه ساخته شده اند که هیچیک از آن ها با چارچوب نامه نگاری وزارت دفاع منطبق نمی باشند. بقیه آن ها صرفاً اوراقی با چند جمله تایپ شده هستند. هیچیک از اسناد و مطالب ارائه شده از سوی آژانس دارای نشان طبقه بندی نبوده اند.

- بر اساس بند ۲۴ گزارش اخیر مدیرکل، بایستی توجه داشت آژانس هیچ اطلاعاتی راجع به طراحی عملی یا ساخت اجزای مواد هسته ای یک سلاح یا دیگر اجزای کلیدی از جمله چاشنی از سوی ایران یا مطالعات فیزیک هسته ای مربوطه را در اختیار ندارد. براساس بند ۲۸ گزارش نیز بایستی خاطرنشان ساخت که آژانس استفاده عملی از مواد هسته ای در ارتباط با مطالعات ادعایی را نیافته است.

ضمن تأکید مجدد بر سیاست ادامه همکاری با آژانس برطبق موافقت نامه جامع پادمان، مایل هستیم اطلاعات زیر را در مورد تحولات اخیر جهت ثبت در سوابق گزارش نمایم. جمهوری اسلامی ایران

معتقد است که تعامل سازنده و مذاکرات معقولانه بر اساس عدالت و بدون پیش شرط همراه با احترام متقابل، راه حل اساسی برای ارتقاء و بهبود شرائط و اوضاع بین المللی می باشد. جمهوری اسلامی ایران معتقد است که توسل به رهیافت همزمان تهدید و مذاکره نه تنها کمکی به حل مسائل نمی کند، بلکه باعث پیچیده تر شدن وضعیت کنونی نیز می شود. ملت بزرگ ایران با هزاران سال تمدن، زبان غیرمتمدنانه تهدید و تحقیر را تحمل نخواهد کرد. در این خصوص، درحالی که جمهوری اسلامی ایران همچنان همکاری کامل خود را با آژانس ادامه می دهد، مسیر مذاکره در عرصه های مختلف جهانی شامل کاربرد انرژی هسته ای برای صلح و سعادت را پیگیری می نماید. بر این اساس، مایل هستیم بار دیگر تأکید نمایم که جمهوری اسلامی ایران از هیچ تلاشی در راستای نیل به صلح و ثبات بین المللی فروگذار نخواهد کرد. قدرت و توانائی های جمهوری اسلامی ایران می تواند در خدمت صلح و ثبات منطقه ای و جهانی قرار گیرد. جمهوری اسلامی ایران پیرو ملاحظات و مطالعات عمیق خویش، بسته ای شامل طرح ها و ابتکارات مهم در حوزه های مختلف سیاسی، امنیتی، اقتصادی و هسته ای را آماده نمود که به کشورهای گروه ۵+۱ ارائه شده است. این بسته با دیدگاهی حاکی از عدالت، اقتدار و احترام متقابل فراهم شده و به عنوان مبنایی برای مذاکرات جامع و گسترده با کشورهای مربوطه بر اساس تعهدات جمعی می باشد. مایل هستیم برخی از موارد بخش هسته ای این بسته را که مربوط به آژانس می باشد، بیان نمایم. در رابطه با موضوع هسته ای ایران آماده است به طور جامع و به عنوان یک عضو فعال و با نفوذ پیمان NPT و آژانس، موضوعات زیر را مورد توجه قرار دهد:

- فراهم نمودن تضمین بیشتر در مورد عدم انحراف فعالیت های هسته ای کشورهای مختلف؛
- تأسیس کنسرسیوم تولید و غنی سازی سوخت هسته ای در نقاط مختلف جهان از جمله در ایران؛
- همکاری جهت دسترسی و استفاده از تکنولوژی هسته ای و تسهیل در استفاده از آن توسط همه کشورها؛
- خلع سلاح هسته ای و تأسیس یک کمیته جهت پی گیری آن؛
- نظارت بهینه بر روی فعالیت های هسته ای کشورهای مختلف توسط آژانس؛
- همکاری های مشترک در مورد ایمنی هسته ای و حفاظت فیزیکی؛

- تلاش در جهت تشویق دیگر کشورها در مورد کنترل صادرات مواد و تجهیزات هسته ای.

ما اعتقاد راسخ داریم که بسته ارائه شده یک فرصت استثنایی برای یک همکاری واقعی، جدی و آشکار در میان اعضاء فراهم می نماید. مایلیم تأکید نمایم که راهکار اساسی جمهوری اسلامی ایران در این بسته یک راهکار استراتژیک می باشد. بر این اساس، از کشورهای مربوطه انتظار می رود که اهمیت این موضوع و مفاد بسته پیشنهادی را به عنوان یک راه حل جامع برای مشکلات و چالش های منطقه ای و جهانی و همچنین به عنوان مبنایی برای همکاری های بلندمدت درک نموده و به عنوان روشی سازنده با آن برخورد نمایند. این موضوع، یک آزمایش تاریخی اراده و خواست سیاسی برای حل و فصل صلح آمیز چالش های جهانی می باشد.

در پایان، بار دیگر تأکید می کنم که جمهوری اسلامی ایران کشوری مسئول بوده و در چارچوب تعهدات قانونی خود مطابق با پادمان جامع در مورد برنامه هسته ای اش از شفافیت کامل برخوردار بوده و در عین حال، هرگز در مورد حقوق انکار ناپذیر خویش سازش نمی نماید.

۳. بیانیه جنبش عدم تعهد در شورای حکام

۱. افتخار دارم این بیانیه را از سوی شعبه جنبش عدم تعهد در وین ارائه نمایم. در ابتدا مایلم مراتب تشکر خود از مدیرکل بابت گزارش ایشان مندرج در سند GOV/۲۰۰۸/۱۵ و از دبیرخانه به خاطر برگزاری جلسه توجیهی فنی در این ارتباط را اعلام نمایم.
۲. در ابتدا مایلم با اغتنام از فرصت بار دیگر بر موضع اصولی عدم تعهد که در بیانیه مصوب در چهاردهمین اجلاس سران جنبش عدم تعهد از ۱۵ تا ۱۶ سپتامبر ۲۰۰۶ در هاوانای کوبا برگزار گردید، تأکید نمایم.
۳. جنبش عدم تعهد خاطرنشان می سازد که مدیرکل بار دیگر اعلام داشته آژانس قادر است عدم انحراف مواد اظهارشده در ایران را مورد راستی آزمایی قرار دهد و ایران امکان دسترسی آژانس به مواد هسته ای اظهارشده را فراهم نموده و گزارش حسابرسی لازم در ارتباط با مواد و فعالیت های هسته ای اظهارشده را به آژانس ارائه نموده است. جنبش عدم تعهد همچنین خاطرنشان می سازد که آژانس شواهدی دال بر فعالیت های جاری بازآوری در ایران نیافته است.
۴. عدم تعهد از همکاری ایران در زمینه پاسخ به مطالعات ادعایی به رغم حل و فصل شش موضوع باقی مانده مورد اشاره در برنامه کاری، تقدیر می نماید. عدم تعهد با رضایت توجه می نماید که ایران با بررسی مطالعات ادعایی از جمله سؤالات اضافی و همچنین برگزاری جلسات فنی در ایران با حضور هیأتی از آژانس به سرپرستی معاون مدیرکل در امور پادمان موافقت نمود.
۵. جنبش عدم تعهد همچنین خاطرنشان می سازد که یکبار دیگر در گزارش این نکته مورد تأکید قرار گرفت که آژانس شواهدی دال بر استفاده از مواد هسته ای در ارتباط با مطالعات ادعایی نیافته و اطلاعات معتبری در این ارتباط نیز ندارد.
۶. عدم تعهد یادآوری می نماید که بر اساس توافق حاصله در برنامه کاری پیرامون مطالعات ادعایی تصریح شده است که ایران به محض دریافت تمام اسناد مربوطه، ارزیابی خود را پس از بررسی در اختیار آژانس قرار خواهد داد و توجه می نماید که با وجود آن که دبیرخانه در موارد متعدد قادر به ارائه اسناد مربوطه نبود، ایران با ارائه اطلاعات لازم پیرامون این موضوع با آژانس همکاری کرده است.

۷. در این ارتباط، عدم تعهد به این حقیقت اظهارشده توسط مدیرکل توجه می نماید که آژانس بیشتر این اطلاعات را تنها به شکل الکترونیکی دریافت نموده و و مجاز به ارائه نسخه هایی از آن به ایران نبوده است. مدیرکل همچنین اظهار داشت که آژانس اسناد را در اختیار نداشته و بنابراین، متأسفانه قادر به ارائه آن ها به ایران نبوده است.

۸. در مواجهه با موضوعات مربوط به مطالعات ادعایی، این نگرانی وجود دارد که این مسئله در صلاحیت آژانس نیست. به هر حال، عدم تعهد معتقد است که در روشن سازی مطالعات ادعایی آژانس بر اساس اساسنامه خود عمل خواهد کرد..

۹. با توجه به این که تمامی ۶ "موضوع باقی مانده" مورد اشاره در برنامه کاری حل و فصل شده اند و این موضوع در گزارش ماه مارس مدیرکل نیز خاطرنشان شده است و با عنایت به چند دور گفتگو درخصوص مطالعات ادعایی، عدم تعهد انتظار دارد که اجرای پادمان در ایران به حالت عادی درآید.

۱۰. جنبش عدم تعهد اهمیت تداوم بی طرفی و رعایت ابعاد حرفه ای دبیرخانه آژانس را مورد تصریح قرار داده و بار دیگر هرگونه فشار یا مداخله بی مورد در فعالیت های آژانس به ویژه در روند راستی آزمایی که موجب در معرض خطر قرار گرفتن کارآیی و اعتبار آن می گردد را رد می نماید.

۱۱. ضمن تکرار مجدد موضع اصولی خود مبنی بر این که دیپلماسی و گفتگو تنها راه برای حل بلندمدت برنامه هسته ای ایران است، جنبش عدم تعهد تمامی کشورهای عضو را به مساعدت مثبت در این امر فرا می خواند. جنبش عدم تعهد همچنین از تمامی طرف های ذی ربط انتظار دارد از هرگونه اقدامی که روند سازنده امور میان ایران و آژانس را به مخاطره اندازد، اجتناب نمایند.

۴. جمع‌بندی رئیس شورای حکام

شورای حکام با قدردانی از گزارش مدیرکل درمورد «اجرای موافقت نامه پادمان و مفاد مرتبط با قطعنامه های ۱۷۳۷ (۲۰۰۶)، ۱۷۴۷ (۲۰۰۷) و ۱۸۰۳ (۲۰۰۸) شورای امنیت سازمان ملل در مورد جمهوری اسلامی ایران» که در سند GOV/۲۰۰۸/۱۵ آمده است، آن را مورد توجه قرار داد و از مدیرکل و دبیرخانه به خاطر تلاش های فنی، حرفه ای و بی طرفانه مداوم اشان در ارتباط با راستی آزمایی برنامه هسته ای ایران سپاسگزاری می نماید.

تعدادی از کشورها ابراز نگرانی جدی کردند که همانطوری که مدیرکل بیان نموده است، آژانس هنوز در موقعیتی نیست که علی رغم بیش از پنج سال تلاش های فراوان، درمورد ماهیت کامل برنامه هسته ای ایران نتیجه گیری نماید و همچنین نگرانی آژانس را در خصوص ابعاد احتمالی نظامی برنامه هسته ای ایران مورد توجه قرار دادند. آن ها با نظر آژانس هم عقیده می باشند که مطالعات ادعایی در زمینه پروژه نمک سبز، آزمایش انفجاری با قدرت زیاد و موشک با قابلیت بازگشت مجدد، به عنوان یک نگرانی جدی باقیمانده است. برخی از اعضاء اعلام نمودند که چنانچه این فعالیت ها تأیید شود، نقض معاهده NPT می باشد. تعدادی از اعضاء از تمایل ایران برای پرداختن به سئوالات آژانس در مورد مطالعات ادعایی استقبال کردند. با این حال، برخی اعضاء این دیدگاه آژانس را مورد تأکید قرار دادند که شفاف سازی ایران درخصوص مطالعات ادعایی برای ارزیابی ماهیت گذشته و کنونی برنامه هسته ای ایران ضروری می باشد. تعدادی از اعضاء اشاره نمودند که مشخص شده است اطلاعات مربوط به مطالعات ادعایی که توسط برخی از اعضاء برای آژانس فراهم گردیده و از طریق چندین منبع در زمان های مختلف به دست آمده، از نگاه کلی در جزئیات سازگار می باشند. آن ها همچنین اشاره نمودند که مخالفت ایران مبنی بر این که این اطلاعات ساختگی و بی پایه می باشد، غیرقابل قبول است. چندین عضو، با نگرانی دیدگاه آژانس را مبنی بر این که ایران ممکن است اطلاعات اضافی به ویژه درخصوص آزمایش انفجاری و فعالیت های مربوط به موشک داشته باشد که بتواند در روشن سازی این سئوالات مؤثر واقع گردد، مورد توجه قرار دادند. آن ها تأسف خود را از این که ایران همه اطلاعات و دسترسی به اسناد و افراد مورد نیاز برای حمایت از بیانیه هایش را برای آژانس فراهم نکرده است، ابراز نمودند.

برخی دیگر از اعضاء در رابطه با موضوعات مربوط به مطالعات ادعایی اعلام نمودند موضوع مورد اشاره در صلاحیت کاری آژانس نبوده و می تواند موجب نگرانی شود و آن ها انتظار دارند که در خصوص روشن سازی مسائلی مانند آزمایش انفجاری با قدرت زیاد و موشک با قابلیت بازگشت

مجدد، آژانس برطبق اساسنامه خود عمل نماید. در رابطه با موضوع مطالعات ادعایی، چندین کشور گزارش مدیرکل مبنی بر این که آژانس اطلاعات بیشتری به صورت الکترونیکی دریافت نموده و متأسفانه مجاز به ارائه کپی آن به ایران نبوده است را مورد توجه قرار دادند. آن ها این را به عنوان یک موضوع نگران کننده که می تواند باعث ممانعت از فرآیند راستی آزمایی شود، مورد ملاحظه قرار داده و بدان توجه نمودند. اگرچه دبیرخانه قادر به ارائه برخی از مدارک مربوطه به ایران نبوده است، اما ایران با ارائه اطلاعات در مورد این مسائل با آژانس همکاری می نماید. از کشور هایی که دارای مدارکی مرتبط با شرح وظائف آژانس هستند نیز درخواست شد که مدارک خود را به طور کامل و در زمان مناسب به آژانس تحویل نمایند. شورای حکام بیانیه مدیرکل در مورد این که ارائه مدارک مربوطه از دیدگاه عدم گسترش (سلاح های هسته ای) حساس نبوده و باعث کمک به آژانس در جهت بررسی هایش می شود را مورد توجه قرار داد.

چندین کشور ارزیابی دبیرخانه را در مورد این که همه مواد هسته ای اظهارشده در ایران مورد حسابرسی قرار گرفته اند یاد آوری نموده و در عین حال، فعالیت آژانس را که در مورد راستی آزمایی صحت و کامل بودن اظهارات ایران ادامه دارد، به رسمیت شناختند. آن ها همچنین توجه نمودند که آژانس هیچ نشانه ای از فعالیت های بازفرآوری در حال انجام در ایران نیافته است. برخی از کشور ها بر این دیدگاه که تمام موضوعات باقیمانده حل شده است، تأکید نمودند و دور تازه مذاکرات سازنده بر روی مطالعات ادعایی را مورد ملاحظه قرار داده و انتظار دارند که اجرای پادمان در ایران به حالت عادی بازگردد.

چندین کشور بیانیه آژانس را مورد توجه قرار دادند که برای این که آژانس قادر باشد تضمینی در رابطه با فقدان مواد و فعالیت های اظهارنشده در ایران فراهم نماید، ایران می بایست پروتکل الحاقی را اجراء نموده، سئوالات مربوط به مطالعات ادعایی را حل کرده، چگونگی دریافت سند اورانیوم فلزی را تشریح نموده، فعالیت های تحقیق و توسعه و تهیه اقلام توسط مؤسسات نظامی و همچنین تولید تجهیزات هسته ای به وسیله شرکت های متعلق به سازمان صنایع دفاعی را روشن سازد. چندین عضو بر بیانیه آژانس مبنی بر این که به هر صورت آژانس استفاده عملی از مواد هسته ای در مطالعات ادعایی را کشف ننموده است، تأکید نمودند. چندین عضو تأکید نمودند که انجام این فعالیت ها و اقدامات شفاف ساز درخواست شده توسط آژانس، یک عامل اساسی برای ایجاد اعتماد نسبت به ماهیت صلح آمیز برنامه هسته ای ایران است.

چندین عضو با نگرانی اشاره نمودند که هیچ پیشرفتی در خصوص درخواست آژانس از ایران که از تصمیم خود مبنی بر تعلیق اجرای کد اصلاح شده ۳/۱ از بخش عمومی ترتیبات فرعی صرفنظر نماید، حاصل نشده است و تأکید کردند که این ترتیبات نمی تواند به طور یکجانبه متوقف یا تحت تعلیق قرار گیرد. آن ها از ایران خواستند که در تصمیم خود تجدیدنظر نماید. در عین حال، با وجود آن که آژانس قادر بوده است اقدامات ضروری پادمان را در زمان خود اجراء نماید، آن ها از این که ایران از ارائه اطلاعات به آژانس در چارچوب زمانی مندرج در کد ۳/۱ خودداری نموده است، ابراز نگرانی نمودند.

چندین عضو نگرانی جدی خود را از این که ایران با درخواست های قبلی شورا و الزامات ایجادشده توسط شورای امنیت در قطعنامه های ۱۶۹۶، ۱۷۳۷، ۱۷۴۷ و ۱۸۰۳ همکاری ننموده است و بالعکس ظرفیت و توانمندی های غنی سازی خود را افزایش داده و همچنین روی پروژه های مرتبط با آب سنگین کار می کند، مورد تأکید قرار دادند. آن ها ایران را به اجرای اقدامات مندرج در قطعنامه ها، خصوصاً موضوعات مربوط به تعلیق همه فعالیت های مربوط به غنی سازی ملزم نمودند. در این راستا، آن ها یاد آوری کردند که شورای امنیت در قطعنامه های خود هدفش را مورد تأکید قرار داده است که چنانچه ایران به مخالفت خود با تعلیق فعالیت های مربوط به غنی سازی ادامه دهد، اقدامات بیشتری را تحت بند ۴۱ فصل هفتم منشور ملل متحد به عمل خواهند آورد.

چندین عضو یاد آوری نمودند نتیجه گیری پذیرفته شده توسط اتحادیه اروپا در دسامبر ۲۰۰۷ مبنی بر کسب توانمندی های هسته ای نظامی توسط ایران، غیرقابل پذیرش می باشد. کشور های عضو، حق مسلم و غیرقابل انکار همه اعضا را جهت توسعه انرژی هسته ای برای مقاصد صلح جویانه برطبق تعهدات قانونی خود مورد تأکید قرار دادند. چندین عضو تمایز بین اقدامات اعتمادساز داوطلبانه و تعهدات قانونی پادمان را مورد تأکید قرار دادند. همچنین مورد توجه قرار گرفت که درخواست از ایران برای تعلیق غنی سازی خود یک هدف نمی باشد، بلکه اقدامی اعتمادساز بوده و نباید به عنوان یک ابزار برای اعمال تعلیق نامحدود یا توقف مورد استفاده قرار گیرد. آن ها همچنین مجدداً حمایت خود را از ایجاد منطقه عاری از سلاح های هسته ای در خاورمیانه مورد تأکید قرار دادند. آن ها همچنین توجه دادند که هرگونه حمله یا تهدید به حمله علیه تأسیسات هسته ای صلح آمیز، یک خطر بزرگ و نقض مهم فواین بین المللی خواهد بود.

چندین کشور عضو تأکید نمودند که آژانس مرجع انحصاری ذی صلاح در راستی آزمایی فعالیت های کشور های عضو برطبق پیمان NPT بوده و آژانس باید به فعالیت خود جهت حل و فصل موضوع

هسته ای ایران ادامه دهد. آن ها مخالفت خود را با هر فشاری بر آژانس و یا دخالت در فعالیت های آن خصوصاً در فعالیت های راستی آزمایی که می تواند اعتبار و کارآیی آژانس را به خطر اندازد، مورد تأکید قرار داده و مجدداً اعتماد کامل خود را به بی طرفی و حرفه ای بودن فعالیت های مدیرکل و دبیرخانه آژانس بیان نمودند. آن ها ضرورت تداوم مذاکرات جامع و اساسی و گفتگو بین طرف های مربوطه که شامل همه موضوعات بوده و توسط شورای امنیت نیز تأکید شده است، به عنوان راهی برای نیل به یک راه حل بلندمدت موضوع هسته ای ایران مورد توجه قرار گرفت. در این رابطه، بسته پیشنهادی تجدیدنظر شده با حمایت نماینده عالی اتحادیه اروپا، همچنین طرح های پیشنهادی توسط ایران در این خصوص مورد توجه قرار گرفت.

۵. پاسخ جمهوری اسلامی ایران به برخی ادعاها در شورای حکام^۱

وظیفه خود می دانم تا از قریب به اتفاق هیأت های حاضر در این نشست به ویژه کشورهای عضو جنبش عدم تعهد که در انعکاس نکات مندرج در گزارش مدیر کل به شیوه ای متوازن و منصفانه عمل کردند، صادقانه قدردانی نمایم. فصل طلائی دیگری در تاریخ جنبش عدم تعهد در آژانس رقم خورد و به جامعه بین المللی نشان داد که این جنبش به اصولی که چندین دهه پیش بر پایه آن ها بنیان نهاده شده، کاملاً پایبند بوده و جنبشی برای صلح و سعادت در جهان است. این جنبش سرکوبگران را به چالش کشیده و گامی دسته جمعی به سوی ایجاد عدالت برای همه برداشته است.

با این وجود، بایستی ابراز ناخرسندی نمایم که تعداد معدودی از کشورهای غربی همچون آمریکا، فرانسه، استرالیا، کانادا و ژاپن عناصر اساسی گزارش مدیرکل را کاملاً نادیده گرفتند. چنین رهیافتی که حتی به یک نکته مثبت گزارش اشاره نشود و قرائت بیانیه های کهنه و منسوخ گذشته اشان نه تنها اعتبار آن ها را خدشه دار ساخته، بلکه عملکرد آژانس را نیز تضعیف کرده است.

آن ها شاید نه همه، از این که پس از ۳۰۰۰ نفر روز بازرسی گسترده هیچ مدرکی گواه بر انحراف مواد یا فعالیت های هسته ای ایران به سوی اهداف نظامی یافت نشده است، ناخرسند هستند. چراکه مایل بودند برای تحقق دستورکار پنهان خود از تغییر رژیم تا محروم ساختن ملت بزرگ ایران از فناوری و دانش هسته ای بهانه ای بیابند. مطمئنم که بعد از دخالت غیرقانونی شورای امنیت، دولت آمریکا آرزو داشت ایران همکاری هایش با آژانس را متوقف سازد و حتی از NPT خارج شود تا بهانه ای داشته باشد که سیاست خصمانه یکجانبه خود را اعمال نماید. دولت آمریکا بارها در ارتباط با امور جهانی دچار اشتباه محاسبه شده است. سابقه سیاه آن در منطقه ما این ارزیابی را به اثبات می رساند. تصمیم گیرندگان در کاخ سفید باید چشمانشان را به سوی واقعیات باز کنند، ریاضیات خود را تقویت کنند تا بیش از این دچار اشتباه محاسبه نشوند. اجازه دهید تا به شما یک نمونه عینی ارائه دهم که مربوط به مذاکرات شورا می باشد. رئیس جمهور آمریکا بعد از گفتگو با نخست وزیر انگلیس در کنفرانس مشترک خبری اخیراً از دنیا خواست تا بسیج شوند و اجازه ندهند که ایران به فناوری غنی سازی دست یابد! یک نفر، شاید آقای شولتی (سفیر آمریکا در آژانس)، لازم است به وی اطلاع دهد که ایران در حال حاضر بر فناوری غنی سازی دست یافته، همانطور که توسط کارشناسان برجسته و بازرسان آژانس تأیید شده است. شاید گزارش های مدیرکل باید به صورت ساده تر و زبان عامیانه ای توضیح

---

^۱ این بیانیه توسط علی اصغر سلطانی، سفیر و نماینده جمهوری اسلامی ایران نزد سازمان های بین المللی در وین قرائت شده است.

داده شود. چنین اظهاراتی پرسش جدی را در مورد اعتبار کشوری که خود را ابرقدرت می خواند و هزاران کلاهک هسته ای دارد، مطرح می کند.

در ارتباط با مطالعات اتهامی باید به کشورهای عضو اطلاع دهم که آمریکا به دبیرخانه اجازه نداده است که اسناد را به ایران ارائه دهد، با این ادعا که ارائه چنین اسنادی خطر اشاعه هسته ای را ایجاد می کند، چرا که ممکن است ایران از این اطلاعات برای طراحی بمب هسته ای استفاده کند. اینجا یک پرسش ساده مطرح است: اگر آمریکا ایران را متهم می کند که چنین مطالعات ادعایی را انجام داده است و آن اسناد در مورد مطالعات اتهامی از ایران نشأت گرفته اند، در آن صورت اصلاً منطقی نیست که کپی آن ها در اختیار ایران قرار نگیرد. از سوی دیگر، اگر ایران چنین اطلاعات حساسی را ندارد، پس اتهامی هم که مطرح می شود بی اساس است.

سیاست ها و اقدامات مناسب جمهوری اسلامی ایران که بر پایه اصول نشأت گرفته از قانون اساسی شکل گرفته اند، آمریکا را خلع سلاح و ناامید کرده است. ایران نه فعالیت های صلح آمیز هسته ای خود از جمله غنی سازی را تعلیق کرده است و نه همکاری کامل خود را با آژانس بر اساس اساسنامه آن و تعهدات پادمانی اش متوقف ساخته است. در نهایت، اگر برخی تصور می کنند که با طولانی ساختن این فرآیند خسته کننده و نگهداشتن موضوع در دستورکار شورای حکام ایران مجبور خواهد شد که از فعالیت های هسته ای اش شامل غنی سازی دست بردارد، باید در همینجا اعلام نمایم که این امری ناممکن است. به محض این که موضوع هسته ای ایران از دستورکار شورای حکام خارج شد و اجرای پادمان به صورت عادی درآمد، ایران می تواند انعطاف بیشتری نشان دهد و اقدامات داوطلبانه ای را اتخاذ نماید. اما تا زمانی که وضعیت جاری تغییر نکند، ایران به همکاری خود بر اساس موافقت نامه پادمان ادامه خواهد داد.